

škoda, da se bodo ti iz vseh vetrov nabrani gosposdi najbrž točno ob napovedani volilni uri v prvaškem taboru znašli in tako v prvem razredu pomagali ubiti dosedanj vpliv napredne občinske inteligence. Vidiš, ti ljubi naš sobratec, ta pričakovani prvaški prekok v naši občinski politiki je uzrok, da tebe in une „udomačene“ tujce ne moremo tako počastiti in spoštovati, kakor bi se sicer v primernih razmerah spodobilo. Nasprotno pa postaneš naš najdragocenejši ljubček in častiljivejši občinski bratec, ako nam ti to v dnu srca zabodeno zlo odvzameš ali izdreti pomagaš. Ne misli nikrat, da to politično zlo samo dotične volilce zbadane, tudi pri volilnih družega in tretjega razreda se oglaš vedno močnejše sočutje za nedolžno podjarmljene naprednjake v prvem razredu. Pomisli pa tudi, da tudi tvoji najožji pristaši priznajo, da cela zadeva glede imenovanja omenjenih častnih članov ne stoji na podlagi vsestranske človeške dobrohotnosti in neovirajoče politične svobode. Konečno se zatrjujemo, da vsaka krivica na svetu po kratkih ali dolgih potih sama do pravice dospje, ako jo povzročitelj pravočasno ne poravnava. In stara resnica je, da viža krivica bojšo kakzeno palico tja, kamor je treba udariti. — Zategadelj naše veliko upanje: Pravaško hajdovska politika se bude na čudni način sama ukončala, a na občinskem obzorju zasveti potem svetla zarja potrebnega napredka in zatejlene slovensko-nemške složnosti, ki presejine duševno temelj pravaške nazadnjaštva in raztopi ledena tla sosednje zagriženosti in ostudne razkolnosti.

Z Madbrovčice hmajne. Vsesovenj' prarod' fajntej' niemce mpa niem'so špraha a'r pa tehud žehnaco vodo. Al' se pa za 'left hantva, t'da jim pa niem'sa špraha 'oj po hval' bod'. Pr' Cinhic' 'mamo trdo niem'so 'elnarco. Dremul' štontnam 's' je pa tud ano niem'so za uv v šen'at peštelov. Po' rajncan' št'dent' se najrzj' v niem'se da' lete zahalj'. Al' pa an sovenj' fantó še srabrne ure nema v haržet', se pa 'oj na te blišnejš niem'so da'le obrne, da jo jim v C'lovč' 'up'. Prva'sa hospoda sama zvo rada nem's' marnije, 'adr jej je trieba na tšiam 'ej počejnčt'. Pa še doval fajm jim hre niem'sa beaicda. Mi te odnar l'di mpa naš otroc' b' pa na smel' niem's' maravat mpa š'ibat? Prov maj test' starejš', o svoje otroče v niem'so šovo v Šrovien' pošlejš', dab' se bol niem's' naučel' a'r pa v luds'i šul' v Glijah, čir se morijo še rajns'o šprabo ekstra v hvavo ubijat. Saj bo našam otročam niem'sa špraha bol h' nuc' a'r pa vaa'a družu. Frov po šrifit' sovjenja špraha je pa za naš' raj' čist' izbržna, zato 'jo mejn zastopmo a'r pa niem'so.

Sela. Sladke vince je t'lo krivo, da sta Šimij in Honzi pri mizi zaspala; ko se Honzi zbudi, pravi k svojim tovarišem: „Slabi časi kaj ne, špeltina ni, leto gre h kraju, volitve so pred durmi in voliti bomo morali novega župana. Jaz bi sam še rad bil neki let Burgermeister, ali veš, ker nisem nidočn, vrgnjam tudi drugemu to čast“. Šimij odgovori: „Pray imaš, samo to me skrbi katerega bomo izvolili, biti mora človek brez pameti, drugači mojo štimo ne dobi. Jaz bi sam srčno rad bil župan in če bi bilo potreba si dam sam sebi štimo. Pomisli enkrat kaj smo mi zadnji župani za občino koristnega storili. Nobeden od nas ni znal kaj drugega kakor svoje ime pisati. Več tudi ni potreba, zakaj pa plačamo hmajne-krasaterja, in če ta tudi nič ne zna potem letimo k Ivanu. Zadnji čas smo ga precej porabili, ker je naš krosater strašno neuumen, še za to ni, da bi nam nekateri otroke iz nemške šole navolil, če ravno tako pete brusni da je strah. Poglej sičto sem prišel iz govora: hotel sem tebi povedati kaj smo zadnji župani za občino storili. Užnik si je zidal hlev, Mlienč je zapuval pnaž in nam naredil precej dolga, Mazi je buval „salon“, jaz sem naredil turbino, ti si zidal čeglišče, naredili smo te za burgermajstra, ker si te da z nožem taco ranil in nisi mogel več pri štinstarji delati. Kaj hočeš še več, vsi smo delali za se, za druge nič. Ja, ja Honzi, jaz sem moral glavico na pravem meatu imeti od same neumnosti, hočem reči modrosti so mi lasi popadli, zadnjič sem še dobil od vlade 80 kron penziona za moje izvrstno delo. Če si ko malo pravičen, moraš videti da bi jaz bil boljši župan, če me izvolite bomo tako streljali s kanonam, kakor na dan Cirila in Metoda. Če vam

pa nisem všeč, telaj pa izvolimo drugega, ki je bolj neuumen, kakor sici spodobu za selskega župana. Držimo vsi vkup, naredimo trdno zvezo in videl bod'š, nobena moč nas ne bo mogla ločiti. Zdjaj pa grem spat Honzi, saj veš da bo kmalu solnce prihajalo in za me je že sitno, ker me ljudje nikoli ne prej, kakor zjutraj vidijo domu romati“.

Prevalje. Prigodilo se je, da je grgljajoči seladon, ki ga dekle ni hotelo vlišati in njegovi poželjivosti ustreči, jo klofotal in se ji gotovo mislil na tak surovi način prikupiti; kaplanček Štritar, dober prijatelj posilnega ljubljnika, katerega dekle tudi menda ni hotelo vlišati in njegovi poželjivosti vstreči, je pa hujakal: „le jo, le jo“! Seve, navada je železna srjca, far nima drugega opravila, on tedaj hujška in hujška. Ta prigodek se je priključil ob dveh polnočni v pošteni hiši, kjer je že vse spalo in reva natakarcica bila sama zoper dva človeka, kterih se je sicer čvrsto obranila s tem, da je krepko nazaj klofotala seladona in ju na vrh še zunaj polivala s čisto vodo, ker znotraj sta menda imela že zadosti druge tekočine. Tako se je junaško dekle obranilo dveh neotesanih gospodov, da sta zbežala pred njo mokra kakor dva kodrasta psa. Dekle je že v jutru zapustila službo, češ, da noče več služiti v hiši, kamor zahajajo tako prijetni gosti. Bolj bi bilo, ko bi hujšak zapustil Prevalje, saj itak tak ponočnjak nima pravice sv. maše brati in njegovih krčfanskilh naukov vled takih prigodkov itak ne bo nikdo več rad poslušal.

Otroka ubilo. Pri Grafensteinu je podiral neki posestnik drevo. To pa je padlo tako nesrečno na nekega otroka, da je bilo isto takoj mrtvo.

Sovražnica bankovcev. V Ebevesteinu so videli neko žensko, ki je popivala in se s tem zabavala, da je papirnati denar v rualo kosce trgala. Najprve so mislili, da je tatica. Ali kmalu so videli, da je nesrečnica blazna. Zamašila je tudi vinsko steklenico z barkovci. Nesrečnico so oddali v bolnišnico.

Po svetu.

Veliki potres se je zgodil, kakor smo že poročali, v Beludistanu. Poročila pravijo, da je pričlo 126 oseb ob življenje, 158 pa jih je bilo težko ranjenih.

Tat. V Skalfeldnu je poneveril blagajnik Talmoser 60.000 K cerkvenega denarja. K sodnji je šel sam.

Kako se ubranimo podgan.

Spolno se ljudje pritožujejo o velikem razmnoževanju podgan in o škodi, ki jo delajo, zaradi česar se nam zdi primerno času in potrebno, da opozorimo širše krog, pred vsem pa kmetovalce na to stvar.

Ne glede na ostudnost teh živali zremo v njih tudi različnevalce nalezljivih človeških in živalskih bolehal. To je tem bolj nevarno, ker lahko dobe svinje trihine, če jedo trihinaste podgane ali pa, če se jim v pičo pomeka blato od trihinastih podgan, kar se zelo lahko in zelo pogosto zgodi.

Podgane delajo veliko škodo na poslopju in gospodarskih uredbah, poškodujejo in onesnažujejo vse prostore in vse stvari, do katerih lahko pridejo, vzemirjajo vedno živino, spravljajo v nevarnost in skoro onemogočujejo pravilno in umno perutnarstvo ter delajo tako veliko sitnobo in škodo v vsakem gospodarstvu.

Torej je nujno potrebno, da jih po možnosti pokončujemo in zatiramo in v ta namen pripravocamo v naslednjem par primerah in iskuljenih sredstev.

Podgane preganjamo pred vsem s tem, da jim odvzamemo vsa zavetišča in skrivališča, da zapremo kanale s železnimi mrežami. Nadalnja sredstva so, razun porabe različnih strupov tudi zalivanje podganjih lukenj z vodo ali degtom (terom), vpihavanje življenjske ali formalinskega dima v luknje z mehom, nadalje polaganje z življenjem ogljencem napolnjenih volnenih pap v luknje, pri čemur se razširi po vseh zavetiščih in prelene podgane. Izmed drugih sredstev, ki služijo za pokončevanje podgan, bo zelo dobro tudi če nastavimo podganam previdno male kosce pogabe, narejene iz 250 gr. dobro zdrobljene zelene morske čebule, 400 gr. krompirjeve moke, 70 gr. pšenične moke in prejšnjim delom repičnega oja. Večkrat se rabi tudi mešanica iz koruzne moke, stolčnega sladkorja in movca (gipsa). Če se podgana te mešanice najje, se li mavec v želodcu strdi in potem podgana zaradi tega pogine. Zelo uspešno sredstvo proti podganam je nadalje »Ratina« — poseben povzročevalec bolehal ki ima to prednost, da škoduje le podganam in mišim. Prusko ministerstvo za poljedelstvo ga priporoča domačinam in logarstvom; dobiva se v Berlinu, Unter den Linden 57/58.

Nazadnje še ne smemo pozabiti, da so ostrodihi in za lovljenje podgan pripravni piš, ki te živali vedno

preganjajo in vzmirjajo, za preganjanje in zatiranje te gusbobe zelo porabni.

Da se rešimo podgan, ki so večkrat zelo sitne in nadležne, ne zadostuje, da rabimo samo eno sredstvo, večkrat je potrebno, da poskusimo par sredstev zaporedoma, dokler ne zademo najboljšega in najprimernejšega. »Gosp. Glasnik«.

Naš izvoz živine in mesa.

Za našo domačo živinorejo je velike važnosti, da vemo vedno, kaka je naša inozemska trgovina z živino, ker si lahko jasno na podlagi teh podatkov ustvarimo sodbo o eventualni ceni za živino. Če velja to že za navadne čase, velja še tembolj za sedaj, ko se bodo sklepale trgovinske pogodbe z balkanskimi državami, oziroma ko se bodo obnovile, ker zadevajo te pogodbe bolj ko kaj drugega našo živinorejo in sicer ne le z ozirom na konkurenčno sposobnost teh pokrajin v tem oziru, ampak tudi z ozirom na obliko, v kateri se bodo z gore omenjene pogodbe obnovile.

Po uradnih podatkih, ki jih imamo še prvo polletje 1909. o našem izvozu živine in mesa, posebej, da se je povzdignil pred vsem naš izvoz živine, dočim se mora reči, da je izvoz drobnice (ovac in svinj) nanašoval. Govede je bilo 90.106 glav v vrednosti 332 milijone kron v inozemstvo, to je le enkrat toliko ko v prvi polovici leta 1908 in po vrednosti za 112 milijone kron več. Skupno je znašal naš izvoz živine za klanje v času od januarja do junija t. l. 1.111.982 glav v vrednosti 242 milijonov kron. Torej je bilo 97 milijonov K več, dasi je bilo 20.049 glav manj. To navidezno nasprotje se lahko razloži iz zmanjšanega izvoza drobnice.

Izvoz mesa se je v tem času zvišal za 1800 metralnih stotov v vrednosti okroglih 300.000 K. Sledeča tablica daje pregled o našem izvozu mesa in živine:

Izvoz mesa in živine od januarja do junija.

	Vrednost v kronah		Glav		Razloček
	1908	1909	1908	1909	
Veli	15.879.000	15.066.750	25.807	30.845	- 3.982
Biki	1.178.780	1.184.790	2.062	2.044	+ 18
Kraze	5.829.300	4.480.450	7.716	10.918	- 3.202
Mišjina	1.436.110	8.844.080	5.338	48.950	- 37.612
Telci	171.108	209.928	1.764	2.980	- 1.216
Ovce	1.564.844	465.126	50.888	16.612	- 39.276
Koze	1.900	4.128	78	165	- 87
Jagnjeta	247.209	14.772	20.616	1.291	- 19.305
Svinje	408.720	208.497	11.647	3.608	- 7.779
Klanje živine	24.192.128	23.938.113	132.031	111.982	- 20.049
Meso:			met. stoli		
Seede	819.470	1.221.070	4.474	6.823	- 2.349
Pripravljeno	1.198.400	1.978.880	6.417	5.778	+ 639
Klobase	44.200	59.300	240	275	- 35
Mesni izdelki	2.062.070	2.250.250	11.131	12.919	- 1.788

Velik del časopisja se navedja pri zvišanem izvozu živine z najlepšim upom in vsebina vseh tozadnjih notic gre na to, da se sedaj bližajo časi, ko bo zopet lahko napredovala naša živinoreja. S tem se hoče obvidno doseči namen, da bi se budnost naših živinorejcev pred raznimi nevarnostmi, ki jim grozijo, uspravila in ba bi se za stremenjeja merkantilističnih krogov v trgovsko političnem oziru ustvarila svobodna pot.

Čel položaj pa sižakor ni tak, da bi se našim živinorejcem omogočila potrebna brezskrbnost: kajti po bližje prematranje in primerjanje z gore navedenih števil nam kaže, da je položaj naravnost nevaren. Sicer se je izvoz naše živine v Nemčijo povzdignil za okroglo 1500 glav in v Švicu za kakih 3000, kar kaže, da so se številke iste dobe prejšnjega leta nekako podvojile. Sledeča tablica nas pouči natančneje o tem:

Dežele	Govedo	Svinje	Ovce
	Število kosov		
Nemčija	40.452	291	1.286
Švica	6.750	636	9.121
Italija	42.550	2.806	834
Belgija	—	—	3.170
Francoska	—	—	3.498

Dejstvo pa, da je naš izvoz v Nemčijo in Švicu tako poskočil, kaže naravnost žalostne razmere pri ceni naše živine; trgovsko je bil ta izvoz omogočen samo s tem, ker so bile cene pri nas tako nizke, da se je lahko premagala visoka carina omenjenih držav. To dejstvo torej pač nikakor ne govori proti, ampak naravnost za žalosten položaj, v katerem se naša trgovina z živino ravno sedaj nahaja.

Še bolj jasno pa se nam pokaže to dejstvo, če se ozremo na žalosten položaj našega izvoza mlade živine. Ta je poskočil od približno 5000 glav na več kot 43.000 v prvem letošnjem polletju — to je za več kot 38.000 glav v vrednosti 9 milijonov proti 1 milijonu leta 1908. poskočil in največji del te živine je šel v Italijo, ki nam bo potneje zaradi naše najnovejših pogodb glede širinskega prometa i njo delala s svojim uvozom stare živine še velike preglavice. Ker tvori mlada živina temelj vsake živinoreje, kaže izvoz tako velike množice naše mlade živine na to, da naši živinorejci ne verjajo več v to, da bi se živinoreja še dalje izplačala in da so začeli zaradi tega za vsako živinorejo tako zelo potrebna mlado živino prodajati.

V takem položaju pač ni treba posebnega preoroškega duha, če hočemo trditi, da gre v takih razmerah